

Forward

<p>הרמב"ם [שבת ל"א] - ארבעה דברים נאמרו בשבת... (1. זכור 2) ושמור, ושנתפרשו על ידי הנביאים (4 כבוד 5) ועונג</p> <p>הגר"א [שו"ע, או"ח תקכ"ט/א] - עונג הוא בשבת עצמו וכבוד הוא בערב שבת.</p> <p>הסבר הגרי"ז סולובייצ'יק [חידושי הגר"ח (סטנסיל) סימן יא] - דדין "עונג" שבת שייך בשבת עצמו וכמו שאר דינים של עונג, כמו אכילה ושתייה. משא"כ בדין כבוד שבת שהחיוב הוא כבר מבעוד יום.</p>	<p>החתם סופר [שבת דף קי"א] - לפע"ד יש חילוק בין שבת ליו"ט; דביו"ט מצות אכילה דאורייתא מ"ושמחת", אבל אין עונג מפורש בו. והאוכל ושותה שלא לתאבון נהי שלא התענג מכל מקום מצות אכילה קיים. משא"כ בשבת בעי עונג דווקא.... שעונג מפורש בשבת ולא ביו"ט</p>	<p>הרמב"ם [שבת ל"א] - ארבעה דברים נאמרו בשבת... (1. זכור 2) ושמור, ושנתפרשו על ידי הנביאים (4 כבוד 5) ועונג</p> <p>הגר"א [שו"ע, או"ח תקכ"ט/א] - עונג הוא בשבת עצמו וכבוד הוא בערב שבת.</p> <p>הסבר הגרי"ז סולובייצ'יק [חידושי הגר"ח (סטנסיל) סימן יא] - דדין "עונג" שבת שייך בשבת עצמו וכמו שאר דינים של עונג, כמו אכילה ושתייה. משא"כ בדין כבוד שבת שהחיוב הוא כבר מבעוד יום.</p>
---	--	---

Source

במדבר י/ג-ב' וי' - שְׂמַחְתֶּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חַדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בְּחִצְצֹרֹת... וְהָיוּ לָכֶם לְזָכָרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם...

<p>ספרי [שם] "וביום שמחתכם" = אלו שבתות אבן עזרא [שם] - רק המעתיקים פירשו וביום שמחתכם - שבת.</p>	<p>ספרי [במדבר, פרשת בהעלותך, פסקא ע"ז] - ר' נתן אומר אלו תמידים</p> <p>ספרי זוטא [במדבר, פרשת בהעלותך י"ז] - "וביום" = זה יום השבת... "שמחתכם" = אלו הרגלים.</p> <p>"מועדיכם" = אלו התמידים</p> <p>אבן עזרא [שם, ד"ה "וביום שמחתכם ובמועדיכם"] - ששבתם מארץ אויב, או נצחתם האויב הבא עליכם וקבעתם יום שמחה כימי פורים</p>
---	---

In the Rishonim

<p>תלמוד ירושלמי, מסכת מגילה א/ד - וסעודת פורים מאחרין ולא מקדימין. ר' זעירה בעא קומי ר' אבהו; ויעשו אותן שבת? א"ל; "לעשות אותם ימי משתה ושמחה" - את ששמחתו תלויה בב"ד. יצא זה ששמחתו תלויה בידי שמים.</p> <p>תוספות [כתובות ז: ד"ה והוא שבאו פנים חדשות] - ושבח דחשבינן "פנים חדשות"... מרבין לכבוד השבת בשמחה ובסעודה</p> <p>הרב פערלא [ביאור על ספר המצוות לרס"ג, עשין עשה # נ"ט] - אבל הבעל הלכות גדולות... מנה שמחת שבת מצוה בפ"ע ועונג שבת מצוה בפ"ע.... ואם כן, ס"ל דמלבד עונג כתיב ב"י נמי שמחה. וכן דברי רבינו סעדי' ורב נחשון ורב שר שלום הגאונים ז"ל....</p> <p>ספר המנהיג [הלכות שבת, עמ' קל"ב-סדר תפילות של שבת] - אין מנהג בצרפ' ובספר' ליפול על פניה' מנחת בערבי שבתו' וי"ט... לפי שהם ימי שמחה... שגם שבת נקרא' יום שמחה שני... "וביום שמחתכם" - אלו שבתות.</p>	<p>מסכת מועד קטן דף י"ד עמוד ב' - אבל אינו נוהג אבילותו ברגל, שנאמר "ושמחת בחגך"; אי אבילות דמעיקרא הוא, אתי עשה דרבים, ודחי עשה דיחיד. ואי אבילות דהשתא הוא, לא אתי עשה דיחיד ודחי עשה דרבים.</p> <p>רבינו יונה [ברכות י: בדפי הרי"ף, ד"ה ובשבת] - "ובשבת מיסב ואוכל בשר ושותה יין" = לא קאמר "וחייב לאכול בשר ולשתות יין",... שאינו חובה על האדם שיאכל בשר וישתה יין בשבת שהרי אמרו (שבת קי"ח.) "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות!" הלכך; בכל דבר שהוא מצוה חייב לעשותו בשבת, אבל זה רשות הוא; אם ירצה יאכל בשר וישתה יין, ואם לא ירצה יניח.</p> <p>שיטה מקובצת [כתובות ז: -] והרב רבי משה כתב בפרק י' שאסור לישא אשה בשבת, ופירש הטעם משום דאין מערבין שמחה בשמחה. ולא נהירא; דלא אישתמיט תנא דליתני הכי, כי קתני: אין נושאין נשים במועד. ונראה דבמועד הוא דשייך למימר ביה ערבוב שמחה בשמחה, משום דכתיב ביה "ושמחת בחגך" כו', אבל בשבת לא כתיב ביה שמחה.</p> <p>ספר מהרי"ל [מנהגים, הלכות יום טוב, מ"ז] - אמר ה"ר יעקב כ"ץ מנורטהוויז"ן שראה כתוב בספר הגדולה שאין להתענות ביום טוב תענית חלום, דהא דמתענין בשבת... עונג דידיה דמתבטל החלום בתעניתא. אכן ברגלים כת' שמחה ושמחת בחגך, ואין שמחה אלא בבשר ויין, לכן אסור להתענות בהן.</p> <p>המגן אברהם [על דברי השו"ע, או"ח תקכ"ט/א] "ובגדי יו"ט יהיו יותר טובים משל שבת", ס"ק ד[- משום דחייב בשמחה. ומטעם זה נהגו להרבות במיני מאכלים יותר משבת</p>
---	--

נְפֵק"מ # 1 - מדוע עִבַּת לֹא מִבְטָל אֶבְלוֹת?

<p>תלמוד ירושלמי, מועד קטן ג/ה-ד אמר ר' סימון בשם ריב"ל; והלא אמרו "אין אבל ברגל", אלא שהרבים נוהגין בו בצינעה... התיבון; הרי הרגל הרי הוא אסור בתשמיש המיטה ואינו עולה, אף השבת הואיל והיא אסורה בתשמיש המיטה לא תעלה? אמר ר' בא- איפשר לשבעה בלא רגל, אבל אי אפשר לשבעה בלא שבת.</p>	<p>תוספות [מועד קטן, כ"ג, ד"ה מאן דאמר] אף על גב דשבת עולה, רגל אינו עולה, הואיל ואין אבילות כלל משום דכתיב בהו "שמחה". שבת; מיהא לא כתיב "שמחה" אפילו אינה נוהגת עולה.</p>
---	--

נְפֵק"מ # 2 - קידושי לבנה בשבת

מסכת סופרים י"ט/י- ואין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת, כשהוא מבושם.

הרמ"א בשם המהרי"ל [אוי"ח, תכ"י/ב] ואין מקדשין אותה במוצאי שבת שחל בו יום טוב.

הסתייגות הב"ח [אוי"ח תכ"י] ובשנת ש"ץ לא היתה נראה הלבנה במוצאי יום כפורים וגם אח"כ לא היתה נראה עד ליל ט"ו,

והיינו מקדשין אותה בליל יום טוב ולא חששנו על החלוקים, כי אין זה אלא קפיצא בעלמא... ואין להקפיד אלא לכתחלה

דאפשר לקדשה אח"כ... אבל בליל ט"ו דסוכות, דלא אפשר... יש לברך בליל ט"ו. **המשנה ברורה** [תכ"י/י"ב] וכן מסקנת הפוסקים:

<p>שו"ת הרמ"ע מפאנו [ע"ח]- אמאי בלילי שבת ויום טוב לא? שהרי האדם יותר מוכן ומקודש להקביל פני שכינה? ..ועוד אני אומר, דכיון דעדיף כבוד שבת כלה מלכתא וקדושת יום טוב גם כן בלי ספק מהקבלת פני לבנה, אין מערבין שמחה בשמחה.</p> <p>מגן אברהם [אוי"ח תכ"ו/ז]- ומכ"ש שלא יקדשו בליל שבת, ... וכ"כ הרקנ"ט סי' פ"ו... אבל בענין אחר אין להקל מאחר שיש הרבה טעמים ע"פ הסוד</p>	<p>שו"ת רדב"ז [ד/קל"ג, אלף ר"ג]- כי בלילי שבתות אנו מקבילין פני המלך בקידוש היום, והוא שעת הזיווג, ולאו אורח ארעא להקביל פני השכינה באותה שעה. אבל במוצאי שבת שאנחנו מלוין את המלך בהבדלה אז ראוי להקביל פני שכינה משום דאזלא לה נפש יתירה וראוי להקביל פניה ליתובי דעתה ולפייסה</p>	<p>הרמ"א [ס] ורוקד גי פעמים כנגדה ואומר: כשם שאני רוקד שער הציון [תכ"י/י"ב]- ועל פי פשוטו יש לומר, משום דעושין את המצוה בשמחה, ורגיל לבא לידי ריקודין... וזה איסור בשבת. ואף דריקודין של מצוה התיירו וכמו בשמחת תורה, שאני התם דאי אפשר לדחות היום, מה שאין כן הכא דאפשר לעשות המצוה מקודם השבת או לדחות לאחר השבת</p>	<p>הב"ח [אוי"ח תכ"ז]- כי אין זה אלא קפיצא בעלמא כאילו יצא מחוץ לתחום למעלה מעשרה במחשבה להקביל פני השכינה תגובת שו"ת הרדב"ז [ד/קל"ג, אלף ר"ג]- וכמה חלוש טעם זה.</p>	<p>שו"ת שבות יעקב [ג/לי"א]- בחדש שבט... נתקשרו שמי' בעבים, ולא נראה הלבנה בזמנה לקדשה עד ליל שבת י"ג לחדש... הוריתי הלכה למעשה לקדשה בליל שבת... והנה תשובת רמ"ע מפאנו... הרוצה לאסור... משום "אין מערבין שמחה בשמחה" ע"ש. אומר אני; תינח ב"ט, אבל בשבת מ"ט לא? ... דב"ט מצי למימר טעם שאסור לקדש הלבנה משום ד"אין מערבין שמחה", משא"כ בשבת דאין מקום לטעם זה, דשמחה לא נאמרה אלא ב"ט ד"ושמחת בחגיך" כתיב מגן אברהם [שם ז]- ובמהרי"ל כתוב שמהר"ש התיר וכ"כ הגמ"י</p>
--	---	--	---	---

נְפֵק"מ # 3 - "ישמוזו במלכותך... וישמוזו בך" או "ויזוזו"

<p>שבלי הלקט [ענין שבת סימן פ"ב]- מה שאמרו ישמחו במלכותך, פי' ה"ר אביגדור כהן צדק נר"ו שסמכו על שאומר "וביום שמחתכם ובמועדיכם", ואמר מר "וביום שמחתכם זה שבת". ויש לומר שעל זה סמכו לומר "וישמחו בך כל אוהבי שמך"</p>	<p>שבלי הלקט [ענין שבת, סימן פ"ב]- ויש אומרים "וינוחו בו ישראל אוהבי שמך"</p>
--	--

נְפֵק"מ # 4 - "גם ברינה ובצהלה" או "גם בשמוזה ובצהלה"?

<p>פסקי תשובות [אוי"ח רס"ז/ג]- וביו"ט שחל בשבת הנוסח ... "גם ברינה בשמחה ובצהלה"... משא"כ בכל שבת אומרים 'ברינה ובצהלה'.</p>	<p>פסקי תשובות [אוי"ח רס"ז/ג]- ויש הכותבים שבנוסח המקורי של פיוט זה אין חילוק זה קיים כלל, כי בכל שבת צריכה להיות קבלת השבת בשמחה גדולה, וכנתבאר לעיל</p>
---	--